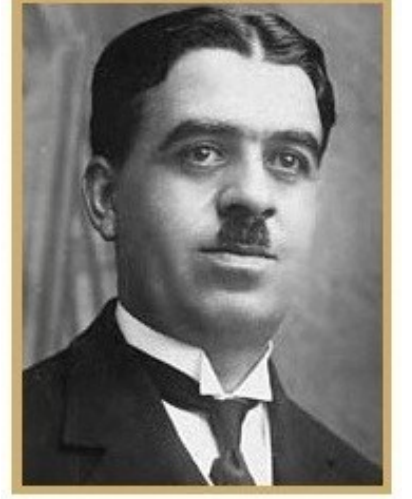


# Asım Vasfi Bey (Asım M h rdaroğlu) (1891-1966)

## **Siyasetçi.**

Asım Vasfi Bey, 1891 yılında Erzurum'da doğmuştur. Döneminin kayıtlarında "Mühürdarzade Asım" olarak da geçen Asım Vasfi Bey'in annesinin adı Behiye, babasının adı ise Mühürdarzade İsmail Hakkı Efendi'dir. İlk ve Ortaöğrenimini 1908 yılında Erzurum Mülkiye İdadisinde tamamlamıştır. Ardından babasının yanında ticarete başlamıştır. Maliye ve iktisat uzmanı olan Asım Vasfi Bey, Baba mesleği olan canlı hayvan ticareti ile uğraşmıştır. Meslek hayatındaki cesaretli tutumu, dönemin iktidarını elinde tutan İttihat ve Terakki Fırkası mensuplarının dikkatini çekmiştir. Bu yüzden parti yönetiminin ilgili yetkilileri kendisiyle temas kurarak ordunun iaşe ihtiyacının karşılanması için birlikte çalışma teklifinde bulunmuşlardır. Teklifi kabul ettikten sonra Asım Bey, İttihat ve Terakki partisi ile çalışmaya başlamıştır. Kısa zamanda önemli başarılar elde eden Asım Vasfi Bey, I.



Dünya Savaşında Teşkil t-ı Mahs sa bünyesinde faaliyet göstermiştir. Bir araya getirdiği milis kuvvetleri ile Doğu Cephesi'nde Rus ordularına karşı savaşmıştır. Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul'da gitmiş, burada bulunduğu sırada İngilizler tarafından tutuklanmıştır. Bir müddet tutuklu kaldıktan son arkadaşlarının yardımıyla hapishaneden kaşmayı başarmıştır. Kendisi hakkındaki kayıtlarda herhangi bir siyasi fırka ve teşkilatla ilgisi olmadığını, yalnızca harek t-ı milliyeye yani Milli Mücadele'ye iştirak ettiğini beyan eden Asım Bey, Ankara'ya döndükten sonra Mustafa Kemal Paşa ile görüşmüş ve onu isteği  zerine Erzurum'dan Milletvekili namzedi olmuştur. Yapılan seçimlerde yeterli oyu alarak I. TBMM'ye Erzurum milletvekili seçilmiştir. 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nin açılışına katılmış ve görevine başlamıştır. I. Mecliste İktisat ve Bütçe Komisyonlarına aza olarak seçilen Asım Bey, diğer Erzurum milletvekilleri ile birlikte Yunanlılara karşı mücadele verilen Batı Cephesi'ne desteklemek amacıyla yürütülen çalışmaların  nc  isimlerinden olmuştur. Yine kendi tabiriyle milletvekilliği süresince vazifesini layıkıyla yapmaya  alışan Asım Vasfi Bey, bir süre sonra Meclis içerisinde oluşan ve ikinci grup olarak adlandırılan muhaliflere itibar etmeden Birinci Grup, yani Müdafaa-i Hukuk grubu içerisinde yer almıştır. Asım Bey bu dönemde Meclis Genel Kuruluna  c tahrir, iki teklif getirmiştir. Tahrirlerinin ilki, 1921 tarihli olup, Kurtuluş Savaşı esnasında orduya 2 adet uçak bağışlayan Erzurumlu vatansever iř adamı Nafiz Kotan Bey'e TBMM namına bir teşekkür yazılması hakkındadır. Asım Bey tahririnde; Yenigün gazetesinden edindiği bilgiye göre Erzurumlu tüccar Nafiz Bey'in İnebolu'ya getirip TBMM H k meti ordusuna teberru ettiği iki adet uçağın Müdafaa-i Milliye Vek letine teslim edilip edilmediğini sorduktan sonra fedak r Erzurumlu Nafiz Bey'e Meclis namına bir teşekkür belgesi takdim edilmesi talebinde bulunmuştur. Asım Bey, ikinci tahririni de 24 Mart 1923 tarihinde sunmuştur. İstanbul'dan Anadolu'ya ithal edilecek eşya ve mallardan ikinci defa gümrük vergisi alınmaması teklifini içeren onun bu tahriri Meclisin 26 Mart 1923 tarihli toplantısında gündeme alınması kararlaştırılmıştır. 12 Nisan 1924 tarihinde Maliye Encümeni tarafından hazırlanan mazbata ile müzakereye sunulan Asım Vasfi Bey'in bu tahriri yapılan oylama sonucunda oy birliği ile kabul edilmiştir.

Asım Bey, I. Dönem milletvekilliğinde Genel Kurul'a iki tane de kanun teklifi sunmuştur. 6 Eylül 1922 tarihinde

arkadaşları ile birlikte sunduğu ilk kanun teklifi; kumandan, subay ve diğer askeri personelin maaşlarının yüzde yirmisinin artık kesilmemesi hakkındadır. Önce Layiha ardından da Maliye Encümenine giden bu teklif, Meclis Genel Kurulunun 11 Eylül 1922 tarihli birleşiminde önce müzakereye, ardından da oylamaya sunulmuştur. Asım Bey'in bu teklifi, yapılan oylama sonucunda oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Asım Bey ikinci teklifini ise 24 Ocak 1924 tarihinde arkadaşı Çorum milletvekili Ferid Bey ile birlikte sunmuştur. Teklifinde; terfi görmeyen subayların savaşta geçirdikleri her sene için kıdemlerine bir yıllık zam yapılması hususunda kanuni değişiklik yapılması talebinde bulunmuştur. Meclis Genel Kurul kararıyla önce Layiha Encümenine havale edilmiştir. Ardından Müdafaa-i Milliye Encümenine gönderilen Asım Bey'in teklifi, 14 Şubat 1924 tarihli birleşimde yapılan oylama neticesinde oy birliği ile kabul edilmiştir.

Maaşını hazineye bağışlaması ile de tanınan Asım Vasfi Bey, milletvekilliğinin sona ermesinden sonra siyasi faaliyetlerini Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF)'na bağlı olarak devam ettirmiştir. TBMM'nin II. Dönemi için aday olmayan Asım Bey, III. Dönemde aday olduğu Erzurum'dan toplamda 635 oy alarak ikinci kere milletvekili seçilmiştir. 12 Ekim 1927 tarihinde mazbatasını alarak, 1 Kasım 1927 tarihinde Meclise iştirak etmiştir. 14 Kasım tarihi itibarıyla mazbatasını onaylanan Asım Bey, bu dönemde Sayıştay, Meclis Hesaplarını İnceleme ve Seçim Mazbatalarını İnceleme Komisyonlarında görev almıştır. Fakat mevcut kayıtlardan anlaşıldığına göre Genel Kurulda pek etkin olmamıştır.

Asım Bey, TBMM'nin IV. Dönemi için yapılan 1931 seçimlerinde de Erzurum'dan aday olmuş ve 654 oy alarak üçüncü kez milletvekili seçilmiştir. 4 Mayıs 1931 tarihi itibarıyla iştirak ettiği TBMM'de, Sayıştay ve Bütçe Komisyonlarında çalışmıştır. Bununla birlikte onun bu dönem faaliyetlerinden en dikkat çeken hiç şüphesiz 1931 yılının Ağustos ayında Erzurum milletvekilleri Hakkı Şinasi Paşa (Erel), Nafi Atuf (Kansu) ve Nafiz (Dumlu) ile birlikte Erzurum'u gezip mensup oldukları Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin mevcut teşkilatlanması ile ilgili bir rapor hazırlamasıdır. Dönem itibarıyla oldukça önemi bilgileri içeren raporunda Asım Bey, eleştirel bir yaklaşımla Erzurum'daki Parti İdare Heyetinin kabiliyetsiz ve halk tarafından sevilmeyen kişilerden oluştuğunu, bu yüzden de halk desteğinin alınmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte Erzurum'da gerçek anlamda bir parti teşkilatının olmadığını da belirttiği raporunda vilayetteki parti teşkilatlarının başında Rıza Bey isminde dürüst fakat çok yaşlı bir kişinin bulunmasını da bu hususa dair önemli bir olumsuzluk olarak kaydetmiştir. 1920'lerin sonundan 1930'ların başına uzanan süreçte CHP'nin Erzurum'da yeterince teşkilatlanamamasını Rıza Bey de dâhil Parti İdare Heyetini oluşturan yaşlı kişilerle şehirdeki genç ve yetkin kesimin anlaşamamasına bağlayan Asım Bey, raporunda parti üyelerinden müteşekkil belediye yönetiminin halkı memnun edemediğini de belirtmiştir. Raporunda ayrıca halkın, emniyet, asayiş ve adalet gibi konularda yetkililerden şikâyetçi olduğu hususunun da altını çizen Asım Bey, Erzurum'da halkı CHP'ye azda olsa bağlayan yegâne etkenin ise Gazi'ye duyulan sadakat ve beslenen sevgi olduğunu kaydetmiştir. Asım Bey, raporunda bazı rakamsal bilgiler de vererek 1931 yılında Erzurum'da partiye üye olanların şehrin nüfusunun yaklaşık % 1'i olduğunu hâlbuki tanınmış şahsiyetlerden kurulacak iyi bir teşkilatla bu oranın % 50'ye ulaşabileceğini yazmıştır. Asım Bey'in bu raporu oldukça etkili olmuş ve kısa bir süre sonra Erzurum'daki CHP teşkilatının yönetim kademesi değişmiştir. Bu olumlu gelişmeyi kendisi de yakından takip etmiş, 1934 yılında Erzurum'a ziyareti esnasında partiye ait bir binanın olmayışının ve aidatların düzenli olarak ödenmemesinin bir takım aksaklıklara sebebiyet vermesine rağmen yeni yönetimin parti programına uygun bir şekilde çalıştığını Parti Genel Merkezine bildirmiştir.

**Soyadı Kanunu** ile ailesinin namına izafeten Mühürdaroğlu soyadını alan Asım Bey'in, 1934 yılı Ağustos ayında dönemin Kars Milletvekili Ömer Kamil Bey ile birlikte Erzurum'a gelirken Refahiye ile Erzincan arasındaki Çardaklı mevkiinde bir soyguna uğraması siyasi hayatının dönüm noktası teşkil etmiştir. Yaşadığı bu hadise sonrasında CHP Genel Merkezi ile arasında başlayan sürtüşme onun ömrünün sonuna kadar bir takım sıkıntılara maruz kalmasının

başlıca nedeni olmuştur. Dönemin Parti Genel Sekreteri Şükrü Kaya ile yaşadığı gerginlik sonucunda, 8 Ocak 1937'de Kars Hayvan Borsası Komiserliği'ne tayin edilmiştir. 1947 yılına kadar Kars Hayvan Borsası Komiserliği ve Türk Ofis Müdürlüğü görevlerini yürüten Asım Bey, 1947-1948 yılları arasında ise Erzurum Bölge Ticaret Müdürlüğü yapmıştır. Bu dönem boyunca birkaç kez Erzurum milletvekili olmak için müracaat etmişse de, bu isteği CHP Genel Merkezi tarafından reddedilmiştir. Bu girişimlerinin sonuçsuz kalması sonucunda 1950'den sonra sakin bir hayat sürmek üzere Ankara'ya yerleşmiştir. 7 Ağustos 1966 tarihinde burada vefat eden Asım Bey'in cenazesi Cebeci Asri Mezarlığında toprağa verilmiştir. Evli olup dört çocuk babası idi. Nüfus kaydında adı (Asım) olmasına rağmen Mecliste (Asım Vasfî Bey) olarak anılmıştır.

## **Mevlüt YÜKSEL**

### **KAYNAKÇA**

#### **Resmi Yayınlar**

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 7, İçtima Senesi: 1, Yüz Kırkinci İçtima (30.1.1337).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 22, İçtima Senesi: 3, Doksan Yedinci İçtima (6.9.1338).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 22, İçtima Senesi: 3, Doksan Sekizinci İçtima (7.9.1338).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 22, İçtima Senesi: 3, Yüzüncü İçtima (11.9.1338).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 27, İçtima Senesi: 3, Yüz Seksen Altıncı İçtima (3.2.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 28, İçtima Senesi: 4, Onuncu İçtima (24.3.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 28, İçtima Senesi: 4, On Birinci İçtima (26.3.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 29, İçtima Senesi: 4, On Birinci İçtima (26.3.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 26, İçtima Senesi: 3, Yüz Yetmiş Dokuzuncu İçtima (24.1.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 27, İçtima Senesi: 3, Yüz Doksan İkinci İçtima (14.2.1339).

**TBMM ZC**, Devre: I, Cilt: 28, İçtima Senesi: 4, Yirmi Üçüncü İçtima (12.4.1339).

#### **Telif Eserler**

Haluk Selvi-Bülent Cırık, **Millî Mücadele'de TBMM'ye Anadolu'dan Çekilen Telgraflar**, TBMM Yayınları, Ankara 2020.

Murat Küçükuşurlu, **Türk Siyasi Tarihinde Erzurum (1923-1950)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

Muzaffer Taşyürek, **Erzurum Kongresi ve I. BMM'de Erzurum Milletvekilleri**, Dergâh Yayınları Erzurum Kitaplığı, İstanbul 2000.

**Türk Parlamento Tarihi, Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919-1923)**, III. Cilt (I. Dönem Milletvekillerinin Özgeçmişleri), (Hazırlayan: Fahri Çoker), TBMM Yayınları, Ankara (Tarihsiz).

**Türk Parlamento Tarihi, TBMM III. Dönem (1927-1931)**, III. Cilt (Üyelerin Özgeçmişleri), (Hazırlayan: Kazım

Öztürk), TBMM Yayınları, Ankara (Tarihsiz).

**Türk Parlamento Tarihi, TBMM IV. Dönem (1931-1935)**, II. Cilt (IV. Dönem Milletvekillerinin Özgeçmişleri), (Hazırlayan: Fahri Çoker), TBMM Yayınları, Ankara (Tarihsiz).

### Sürelî Yayınlar

**Erzurum**, 3 Eylül 1934.

**Varlık**, 27 Ağustos 1934.

### Web Kaynakları

[https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d04/HT\\_156\\_1\\_4.pdf](https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d04/HT_156_1_4.pdf) (Son Erişim: 08.07.2023).

[https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d03/SM\\_156\\_1\\_3.pdf](https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d03/SM_156_1_3.pdf) (Son Erişim: 08.07.2023).

[https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d03/HT\\_156\\_1\\_3.pdf](https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d03/HT_156_1_3.pdf) (Son Erişim: 08.07.2023).

[https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d04/SM\\_156\\_1\\_4.pdf](https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d04/SM_156_1_4.pdf) (Son Erişim: 08.07.2023).

**Erzurum Ansiklopedisi**, Tarih Coğrafya Kültür Biyografi, <http://erzurumansiklopedi.com/asim-vasfi-muhurdaroglu/> (Son Erişim: 01.07.2023).

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/asim-vasfi-bey-asim-mohordaroglu-1891-1966/?pdf=6621> adresinden erişilmiştir